

K Z O M U N I A K A T
Z B A D A N I A

Warszawa, wrzesień 2009

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

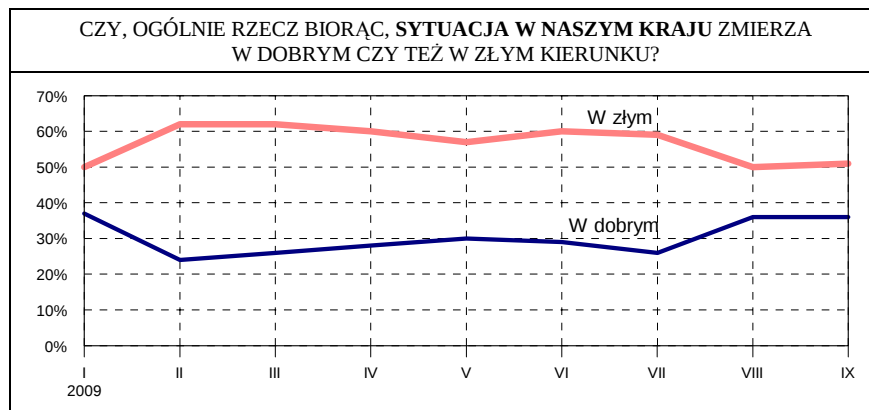
BS/131/2009

NASTROJE SPOŁECZNE
WE WRZEŚNIU

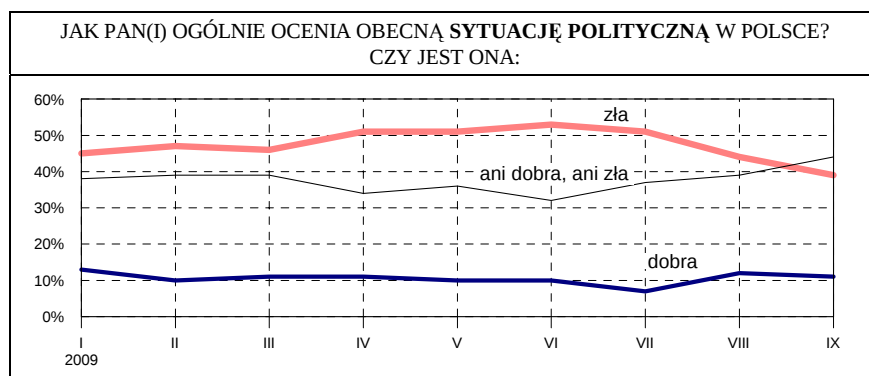
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
3 października 2008 roku

- Podobnie jak przed miesiącem przekonanie o tym, że sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym kierunku, wyraża nieco ponad jedna trzecia ankieterowanych (36%), natomiast połowa (51%) negatywnie ocenia kierunek zmian w Polsce. Obecne oceny sytuacji w kraju są niemal takie same jak na początku roku.

Pominięto „trudno powiedzieć”

- Od trzech miesięcy maleje liczba krytycznych ocen dotyczących polskiej sceny politycznej. W porównaniu z sierpniem odsetek respondentów źle oceniających bieżącą sytuację polityczną w naszym kraju zmniejszył się o 5 punktów (z 44% do 39%), co od czerwca daje już 14-punktowy spadek. Nadal jednak niewielu Polaków (11%) określa sytuację polityczną w Polsce jako dobrą.

Pominięto „trudno powiedzieć”

- W ciągu miesiąca poprzedzającego wrześniowy sondaż zaszły korzystne zmiany w ocenie stabilności zatrudnienia. Obecnie blisko dwie trzecie pracujących (64%, od sierpnia wzrost o 5 punktów) nie obawia się utraty pracy. Zagrożenie takie towarzyszy niespełna jednej trzeciej zatrudnionych (30%, spadek o 5 punktów).

Po odnotowanej w ubiegłym miesiącu istotnej poprawie nastrojów społecznych wrzesień¹ przyniósł stabilizację większości ocen i przewidywań na poziomie z sierpnia. Jedyne zauważalne różnice to:

- *in plus*: spadek odsetka ocen krytycznych dotyczących sytuacji politycznej w kraju, a także nieco mniejsze poczucie zagrożenia utratą zatrudnienia wśród pracujących,
- *in minus*: spadek odsetka pozytywnych ocen warunków materialnych gospodarstw domowych respondentów.

OCENY

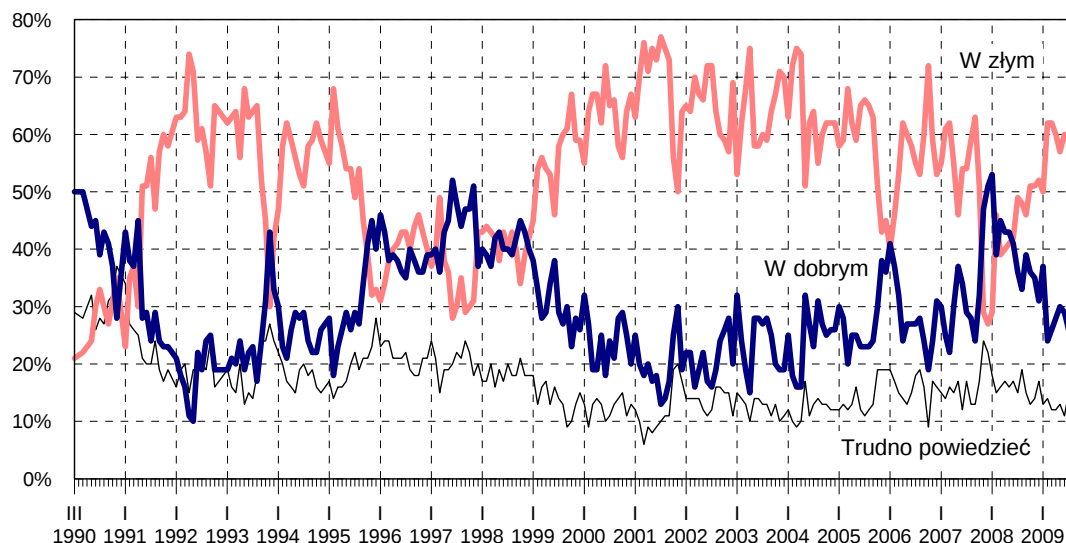
Podobnie jak przed miesiącem przekonanie o tym, że **sytuacja w naszym kraju** zmierza w dobrym kierunku, wyraża nieco ponad jedna trzecia ankietowanych (36%), natomiast połowa (51%) negatywnie ocenia kierunek zmian w Polsce. Co ósmy badany (13%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
W dobrym	39	36	35	31	37	24	26	28	30	29	26	36	36
W złym	46	51	51	52	50	62	62	60	57	60	59	50	51
Trudno powiedzieć	15	13	14	17	13	14	12	12	13	11	15	14	13

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (232) przeprowadzono w dniach 3–9 września 2009 roku na liczącej 1086 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Opinie o bieżącej sytuacji w kraju zależą przede wszystkim od kondycji materialnej respondentów, ich wykształcenia, miejsca zamieszkania oraz wieku. Im młodszy są badani, a ponadto im wyższe uzyskują dochody *per capita*, lepiej oceniają sytuację materialną swoich gospodarstw domowych, są lepiej wykształceni oraz im większa jest miejscowość ich zamieszkania, tym częściej wyrażają przekonanie, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku. Opinię taką wyraźnie częściej niż pozostali podzielają przedstawiciele kadry kierowniczej, specjaliści z wyższym wykształceniem, uczniowie i studenci, a także osoby o prawicowych poglądach politycznych. Rozwój sytuacji w naszym kraju nieco bardziej pozytywnie postrzegają mężczyźni niż kobiety.

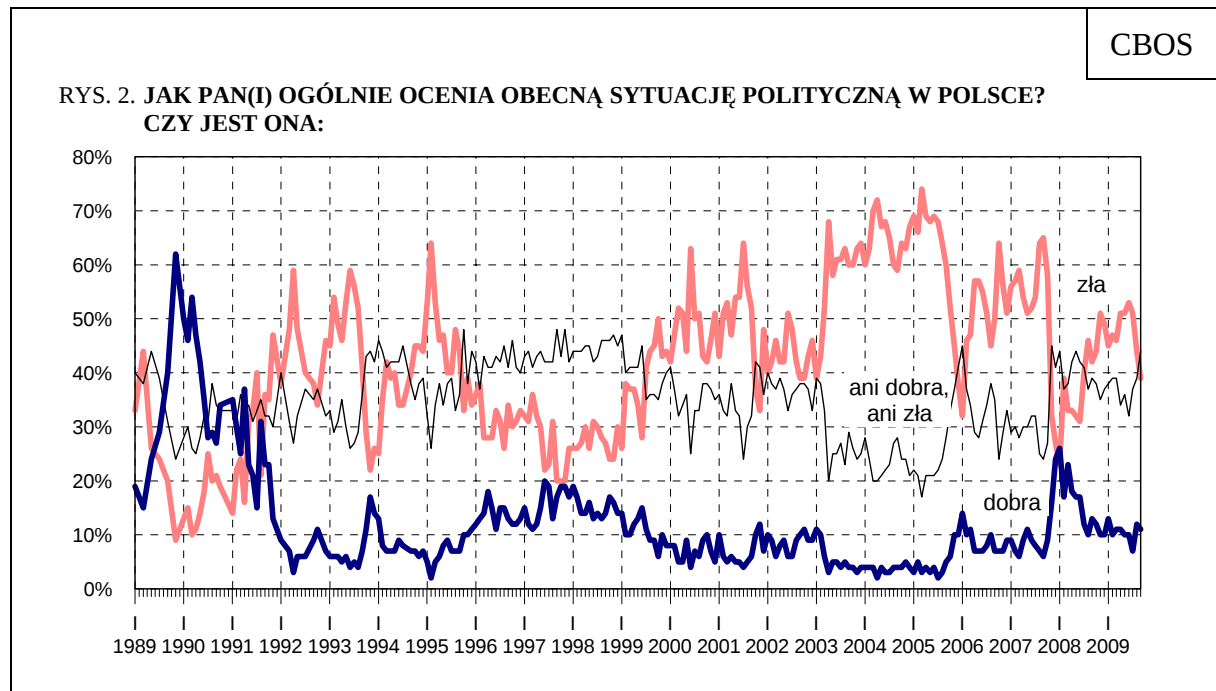
Najbardziej krytyczne w ocenie sytuacji w Polsce są, jak można się domyślać, osoby najgorzej sytuowane. W tej grupie przeważają respondenci z wykształceniem zasadniczym zawodowym, rolnicy, robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni oraz renciści.

W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju dominuje wyłącznie wśród zwolenników PO. Najbardziej krytyczni w swoich ocenach są badani niezamierzający głosować w ewentualnych wyborach parlamentarnych oraz zdeklarowani wyborcy PiS i PSL.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	69	25	6
PSL**	34	56	10
SLD**	41	51	8
PiS	34	58	8
Niezdeterminowani, na kogo głosować	21	53	26
Niezdeterminowani, czy wezmą udział w wyborach	28	50	22
Niezamierzający wziąć udziału w wyborach	23	65	12
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach do Sejmu i Senatu. Pominięto elektoraty najmniej liczne, nienadające się do analizy statystycznej			
** Odpowiedzi potencjalnych wyborców SLD i PSL należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczby w badanej próbie			

Od trzech miesięcy maleje liczba krytycznych ocen dotyczących polskiej sceny politycznej. W porównaniu z sierpniem odsetek respondentów źle oceniających bieżącą **sytuację polityczną** w naszym kraju zmniejszył się o 5 punktów (z 44% do 39%), co od czerwca daje już 14-punktowy spadek. Nadal jednak niewielu Polaków (11%) określa sytuację polityczną w Polsce jako dobrą. Obecnie dominujące w tym względzie są oceny ambiwalentne (44%, od sierpnia wzrost o 5 punktów).

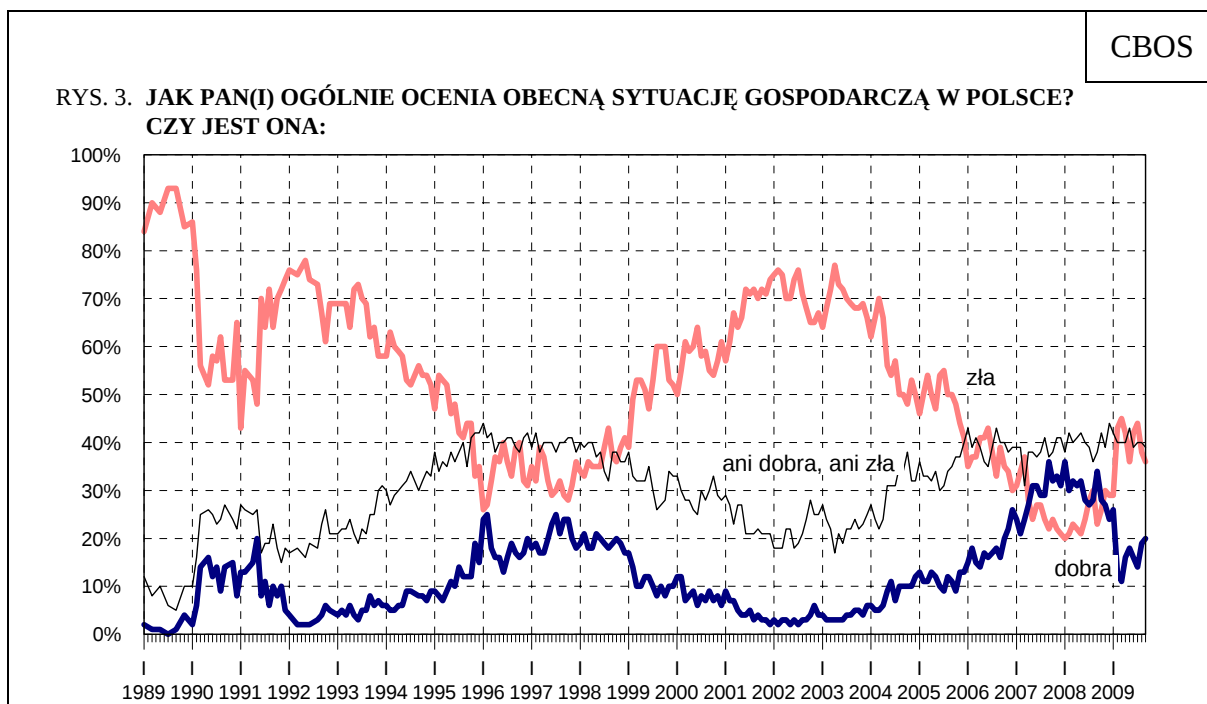

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
– dobra	13	12	10	10	13	10	11	11	10	10	7	12	11
– ani dobra, ani zła	39	38	35	37	38	39	39	34	36	32	37	39	44
– zła	42	44	51	49	45	47	46	51	51	53	51	44	39
Trudno powiedzieć	6	6	4	4	4	4	4	4	3	5	5	5	6

Opinie o **sytuacji gospodarczej** są niemal takie same jak w sierpniu. Wskazania negatywne (36%) istotnie przeważają nad pozytywnymi (20%). Nadal stosunkowo największą grupę (39%) stanowią osoby postrzegające kondycję gospodarczą kraju jako ani dobrą, ani złą.

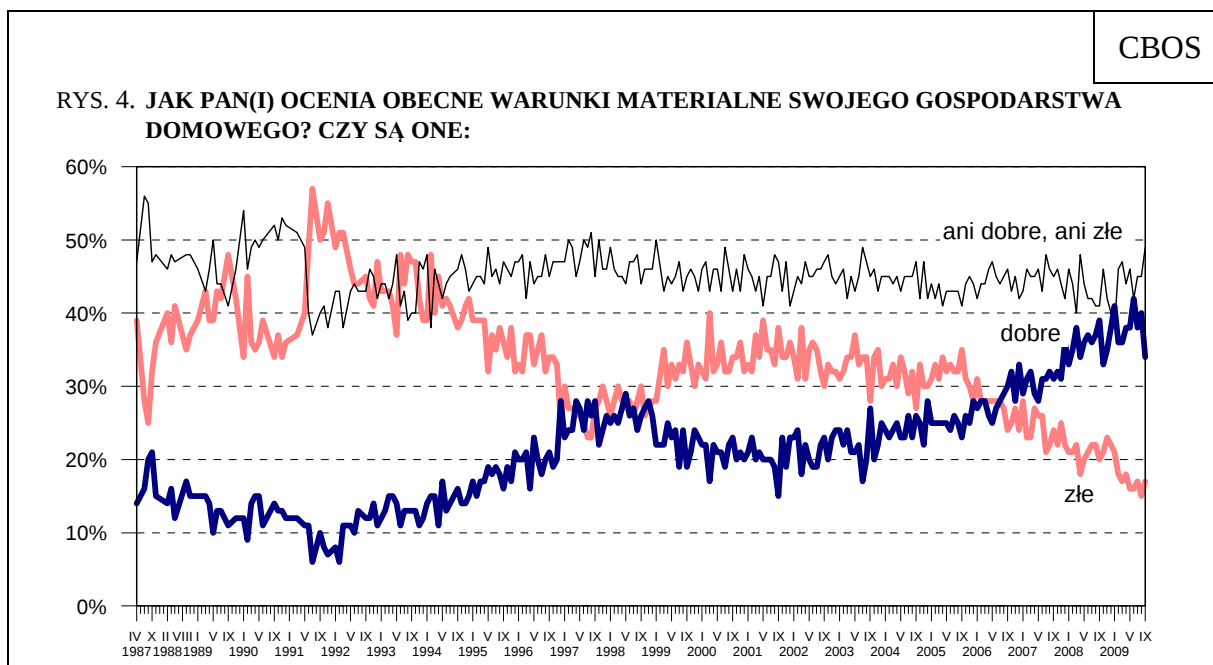
Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	2008				2009									
	w procentach													
– dobra	34	28	27	24	26	13	11	16	18	16	14	19	20	
– ani dobra, ani zła	38	42	39	44	42	40	40	40	43	39	40	40	39	
– zła	23	26	30	29	29	43	45	42	36	42	44	38	36	
Trudno powiedzieć	5	4	4	3	3	4	4	2	3	3	2	3	5	

Najistotniejszym wyznacznikiem opinii o polskiej gospodarce jest sytuacja materialna respondentów. Stosunkowo najlepiej o stanie gospodarki kraju wypowiadają się osoby, które uzyskują najwyższe dochody *per capita* i – co zwykle się z tym wiąże – mają wyższe wykształcenie oraz znaczącą pozycję społeczno-zawodową. Oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi również w najmłodszej grupie badanych (od 18 do 24 roku życia – zwłaszcza wśród uczniów i studentów), a także wśród prywatnych przedsiębiorców. Najbardziej krytyczni w tym względzie są natomiast respondenci mający najniższe dochody oraz najgorzej oceniający sytuację materialną swoich gospodarstw domowych. W tej grupie dominują osoby z wykształceniem podstawowym, rolnicy, bezrobotni, emeryci i renciści (zob. tabele aneksowe).

Warunki materialne gospodarstw domowych nieco częściej niż w ubiegłym miesiącu określane są jako przeciętne (49%, wzrost o 4 punkty), istotnie rzadziej zaś jako dobre (34%, spadek o 6 punktów). Od początku roku prawie nie zmienia się natomiast liczba osób niezadowolonych ze swoich warunków bytu. Obecnie stanowią one 17% ogółu badanych.

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

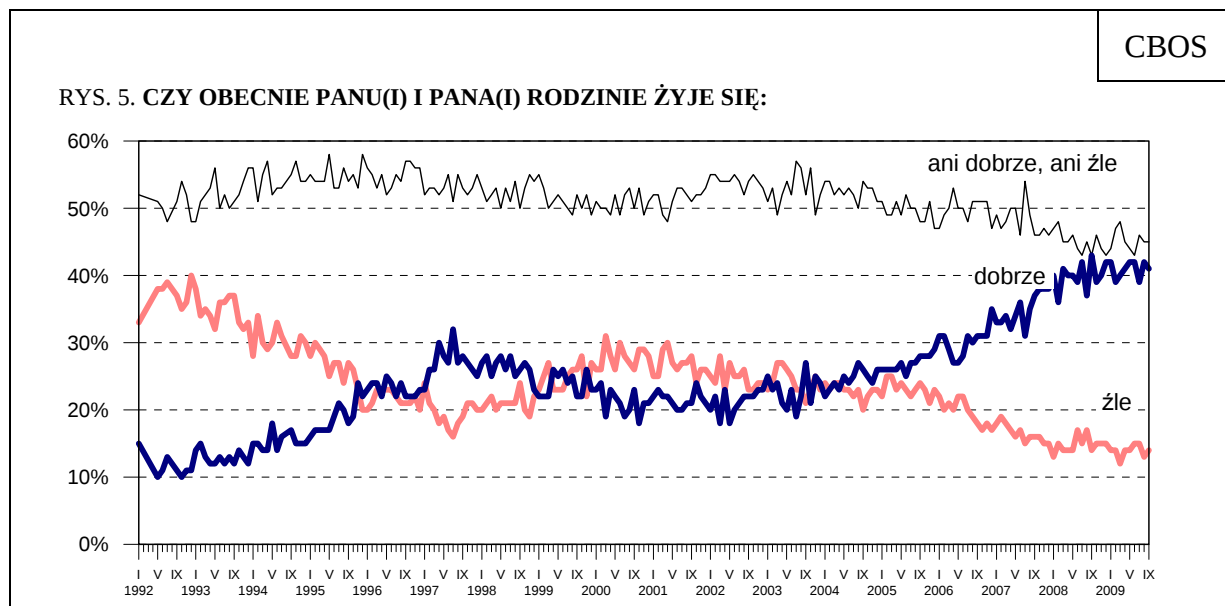
Tabela 5

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
– dobre	39	33	35	38	41	36	36	38	38	42	38	40	34
– ani dobre, ani złe	41	46	42	40	38	46	47	44	46	42	45	45	49
– złe	20	21	23	22	21	18	17	18	16	16	17	15	17

Od ponad roku niezmiennie pozostają opinie o **poziomie życia respondentów i ich rodzin**. Mniej więcej dwie piąte ankietowanych ocenia sytuację swoją i swojej rodziny jako dobrą, niespełna połowa uważa ją za przeciętną, a co siódmy – za niesatysfakcjonującą.

Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
– dobrze	43	39	40	42	42	39	40	41	42	42	39	42	41
– ani dobrze, ani źle	43	46	44	43	44	47	48	45	44	43	46	45	45
– źle	14	15	15	15	14	14	12	14	14	15	15	13	14

Pominięto „trudno powiedzieć”

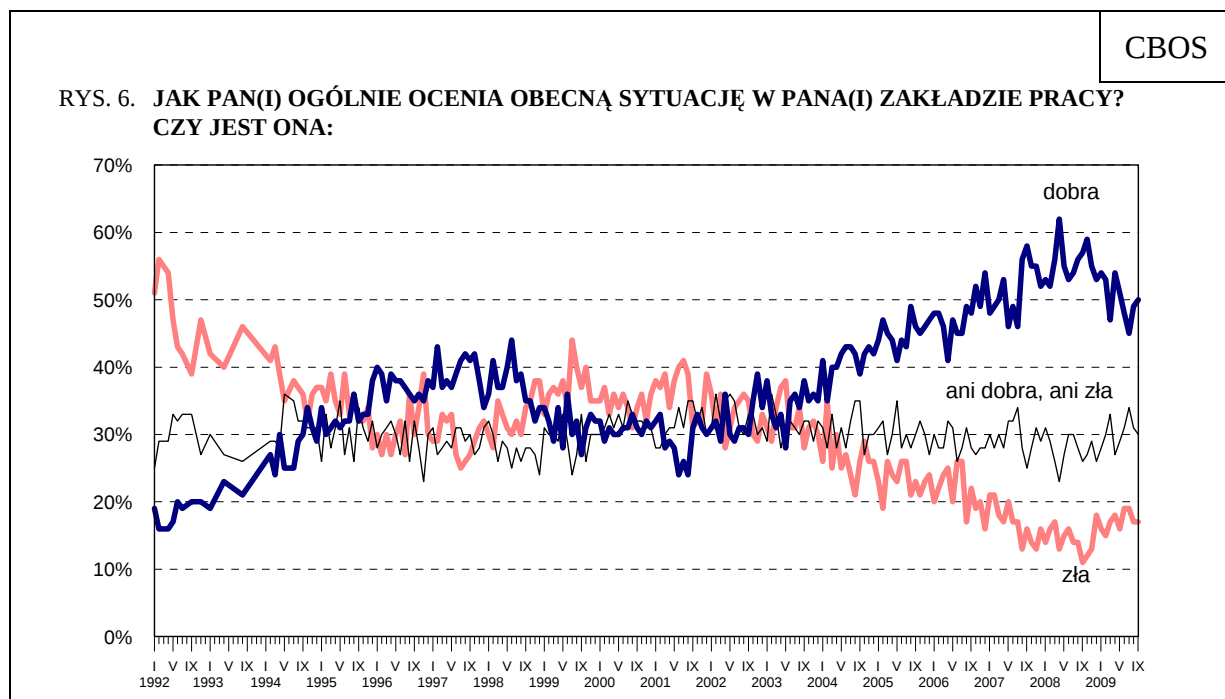
Oceny sytuacji materialnej, jak i ogólnej jakości życia zależą przede wszystkim od wieku, wykształcenia oraz pozycji społeczno-zawodowej ankietowanych. W obu tych wymiarach dobre oceny wystawiają przeważnie osoby młodsze, lepiej wykształcone

oraz zajmujące stosunkowo najwyższe pozycje zawodowe – zwłaszcza kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem.

Opinie o **sytuacji w zakładach pracy** respondentów są niemal takie same jak w sierpniu. Połowa pracujących (50%) ocenia ją pozytywnie, niespełna jedna trzecia (30%) określa jako przeciętną, a co szósty (17%) – jako złą.

Tabela 7

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
N*	498	527	482	470	507	485	458	512	529	501	547	507	531
– dobra	57	59	55	53	54	53	47	54	51	48	45	49	50
– ani dobra, ani zła	26	27	29	26	28	30	33	27	29	31	34	31	30
– zła	11	12	13	18	16	15	17	18	16	19	19	17	17
Trudno powiedzieć	5	2	3	3	2	2	3	1	4	2	2	3	3

Odpowiedzi osób aktywnych zawodowo. Pominięto „trudno powiedzieć”

Kondycję swoich zakładów pracy wyraźnie lepiej oceniają osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, a także badani osiągający relatywnie najwyższe dochody *per capita* oraz dobrze oceniający swoją sytuację

materialną. Stosunkowo najlepsze opinie w tym względzie wyrażają pracownicy mieszkający w miastach liczących od 20 tys. do 100 tys. ludności (zob. tabele aneksowe).

PRZEWIDYWANIA

Przewidywania dotyczące rozwoju **sytuacji w kraju w najbliższym roku** są niemal identyczne z uzyskanymi przed miesiącem. Pesymiści stanowią jedną czwartą badanych (26%), połowa (49%) uważa, że sytuacja w Polsce się nie zmieni, a jedynie co piąty (20%) spodziewa się jej poprawy.

Tabela 8

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
	2008				2009									
	w procentach													
Poprawi się	21	17	15	13	20	14	16	16	18	15	14	21	20	
Nie zmieni się	54	55	54	50	44	40	40	47	49	50	51	49	49	
Pogorszy się	18	23	25	31	30	41	40	30	28	30	30	25	26	
Trudno powiedzieć	6	5	5	6	6	5	4	7	5	5	5	5	5	

We wszystkich potencjalnych elektoratach najczęstszy jest pogląd, że w ciągu roku sytuacja w Polsce się nie zmieni. Mimo to jednak najbardziej optymistyczni w tym względzie są zwolennicy PO, natomiast stosunkowo największym pesymizmem cechują się osoby niezamierzające brać udziału w ewentualnych wyborach parlamentarnych, niezdecydowane na kogo głosować, a także potencjalni wyborcy PiS.

Tabela 9

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	32	54	12	2
PSL**	19	53	28	0
PiS	20	47	31	2
SLD**	29	39	29	3
Niezdecydowani, na kogo głosować	15	38	33	13
Niezdecydowani, czy wezmą udział w wyborach	21	53	18	8
Niezamierzający brać udziału w wyborach	13	50	34	3
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach do Sejmu i Senatu				
** Odpowiedzi potencjalnych wyborców PSL i SLD należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczebności w badanej próbie				

Od czerwca wprowadzie minimalnie, ale systematycznie wzrasta liczba osób oczekujących poprawy **sytuacji politycznej w Polsce** (z 11% do 15%), jednocześnie zmniejsza się odsetek tych, które prognozują jej pogorszenie (z 21% do 17%). Niezmiennie natomiast od bardzo długiego czasu zdecydowanie przeważają ci, którzy nie spodziewają się żadnych znaczących zmian na polskiej scenie politycznej. Obecnie stanowią oni 59% ogółu ankietowanych.

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
– poprawi się	15	13	12	14	15	12	10	14	13	11	12	14	15
– nie zmieni się	61	62	60	59	60	58	61	59	62	61	61	61	59
– pogorszy się	16	17	20	20	17	22	22	21	20	21	21	19	17
Trudno powiedzieć	8	8	8	7	8	8	7	6	6	7	6	6	9

Prawie połowa badanych (48%) nie oczekuje też istotnych zmian, jeśli chodzi o **sytuację gospodarczą kraju**. Podobnie jak miesiąc temu, mniej więcej co czwarty respondent (24%) przewiduje, że najbliższy rok przyniesie poprawę sytuacji ekonomicznej w Polsce, a co piąty (20%) obawia się jej pogorszenia. Wprowadzie w porównaniu z sierpniem opinie w tym względzie w zasadzie się nie zmieniły, jednak z perspektywy ostatnich czterech miesięcy zauważalny jest nieznaczny, ale dość systematyczny wzrost optymizmu w przewidywaniach dotyczących gospodarki kraju.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
– poprawi się	27	20	20	17	19	13	14	19	19	17	18	23	24
– nie zmieni się	52	55	52	51	47	42	45	50	52	51	49	49	48
– pogorszy się	14	17	21	25	27	37	35	26	23	26	27	22	20
Trudno powiedzieć	7	8	7	7	6	8	6	5	6	6	6	6	8

Stabilne pozostają prognozy **warunków materialnych gospodarstw domowych** respondentów. Zdecydowana większość (71%) przewiduje, że w ciągu najbliższego roku sytuacja materialna ich gospodarstw domowych pozostanie bez zmian. Wśród pozostałych

badanych niemal tyle samo liczy na jej poprawę, co obawia się pogorszenia (odpowiednio: 15% i 14%).

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
– poprawią się	22	18	19	21	22	16	12	16	17	16	16	16	15
– pozostaną bez zmian	57	63	62	61	59	59	62	64	69	70	68	70	71
– pogorszą się	21	19	20	18	19	25	26	20	14	14	16	14	14

Poprawy **poziomu życia swoich rodzin** spodziewa się co piąty respondent (20%), a co szósty (16%) sądzi, że za rok jemu i jego rodzinie będzie się żyło gorzej niż obecnie. Nadal dominuje przekonanie o utrzymaniu dotychczasowego poziomu życia.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
– lepiej	25	19	19	21	22	18	16	19	18	18	18	21	20
– tak samo	52	56	56	54	52	53	56	57	58	60	57	56	57
– gorzej	16	17	18	18	18	20	22	17	14	14	19	16	16
Trudno powiedzieć	7	8	7	7	7	9	6	7	10	8	6	7	7

W opinii większości pracujących (57%) nie zmieni się też **sytuacja w ich zakładach pracy**. Jedynie co czwarty Polak aktywny zawodowo (25%) ma nadzieję, że w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy nastąpi poprawa sytuacji w miejscu jego zatrudnienia, natomiast co dziewięć (11%) wyraża przeciwną opinię.

Tabela 14

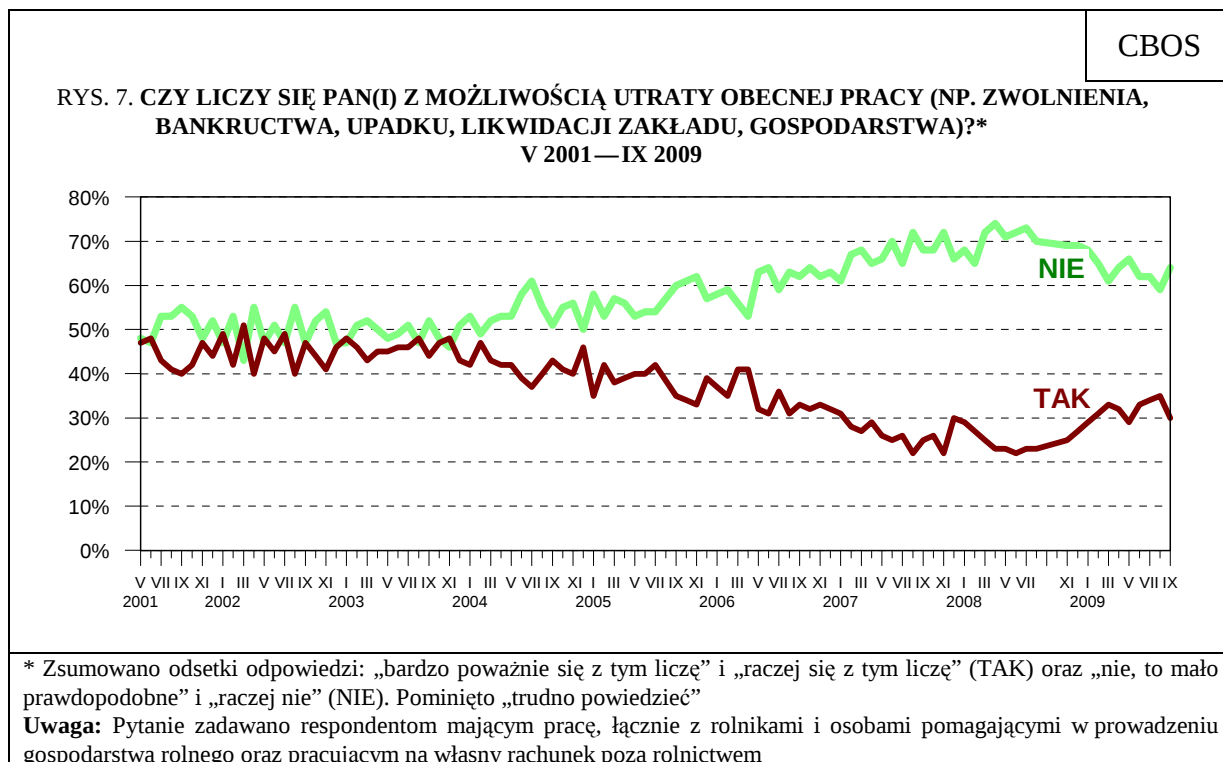
Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008				2009								
	w procentach												
N*	503	528	483	471	507	487	461	513	531	501	547	507	531
– poprawi się	27	23	21	29	27	18	12	22	22	17	22	24	25
– pozostanie bez zmian	57	57	61	49	52	57	61	59	61	60	59	59	57
– pogorszy się	8	9	10	15	12	17	19	15	10	16	14	12	11
Trudno powiedzieć	8	10	8	7	9	8	8	4	7	7	5	5	7

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

We wrześniu zaszły korzystne zmiany w ocenie stabilności zatrudnienia. Obecnie blisko dwie trzecie pracujących (64%, wzrost o 5 punktów) **nie obawia się utraty pracy**. Zagrożenie takie towarzyszy niespełna jednej trzeciej zatrudnionych (30%, od sierpnia spadek o 5 punktów).

Tabela 15

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008		2009								
	w procentach										
Bardzo poważnie się z tym liczę	3	5	7	6	7	6	5	8	9	7	6
Raczej tak	22	22	22	25	26	26	24	25	25	28	24
Raczej nie	36	37	37	39	33	35	35	33	34	32	35
Nie, to mało prawdopodobne	33	32	31	26	28	29	31	29	28	27	29
Trudno powiedzieć	5	4	3	4	6	4	5	5	4	6	6
* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin											

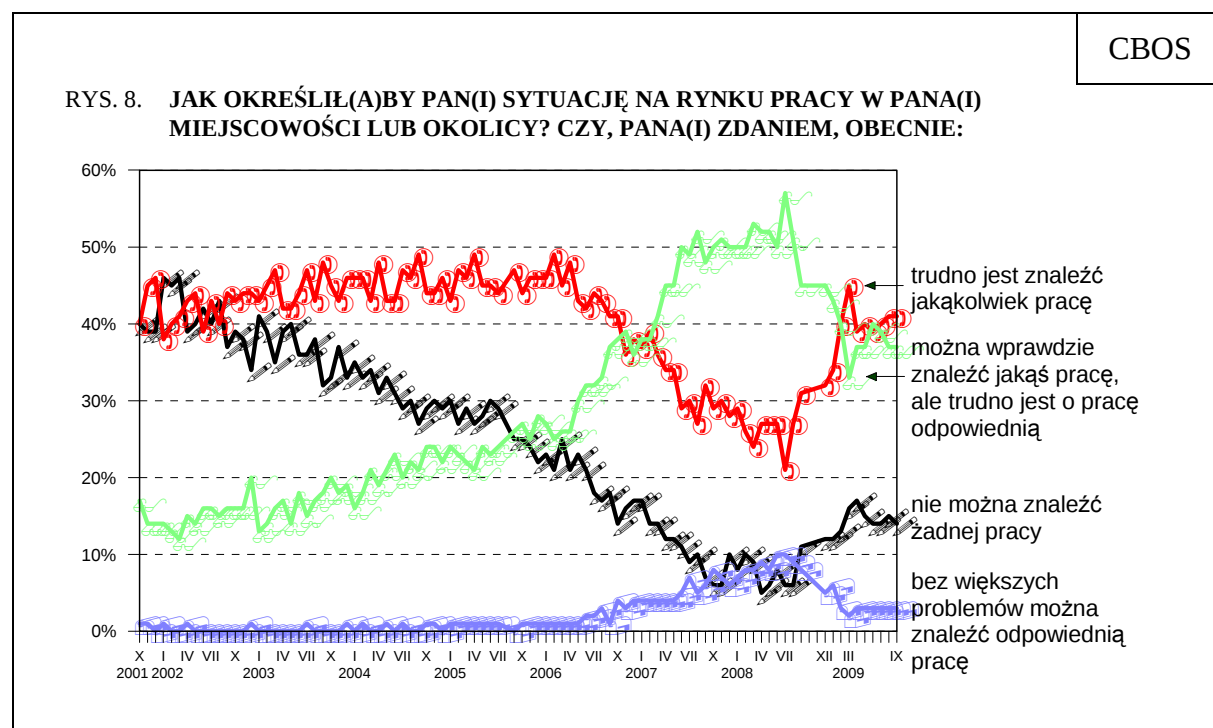

Dokładnie takie same jak w ubiegłym miesiącu są opinie o **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Ponad połowa Polaków (55%) sądzi, że w ich okolicy praca jest trudno dostępna lub też że nie ma jej wcale, a dwie piąte ankietowanych (40%) ocenia, że

w miejscowości ich zamieszkania lub w jej pobliżu nie ma problemów ze znalezieniem jakiegoś zatrudnienia. O tym jednak, że stosunkowo łatwo jest znaleźć pracę satysfakcjonującą, przekonanych jest jedynie trzech na stu badanych.

Tabela 16

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań										
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
	2008		2009								
	w procentach										
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	8	5	6	3	2	3	3	3	3	3	3
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	45	45	43	40	33	37	37	40	39	37	37
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	31	32	34	40	45	39	40	39	40	41	41
– nie można znaleźć żadnej pracy	11	12	12	13	16	17	15	14	14	15	14
Trudno powiedzieć	5	6	4	4	4	4	4	4	4	4	5

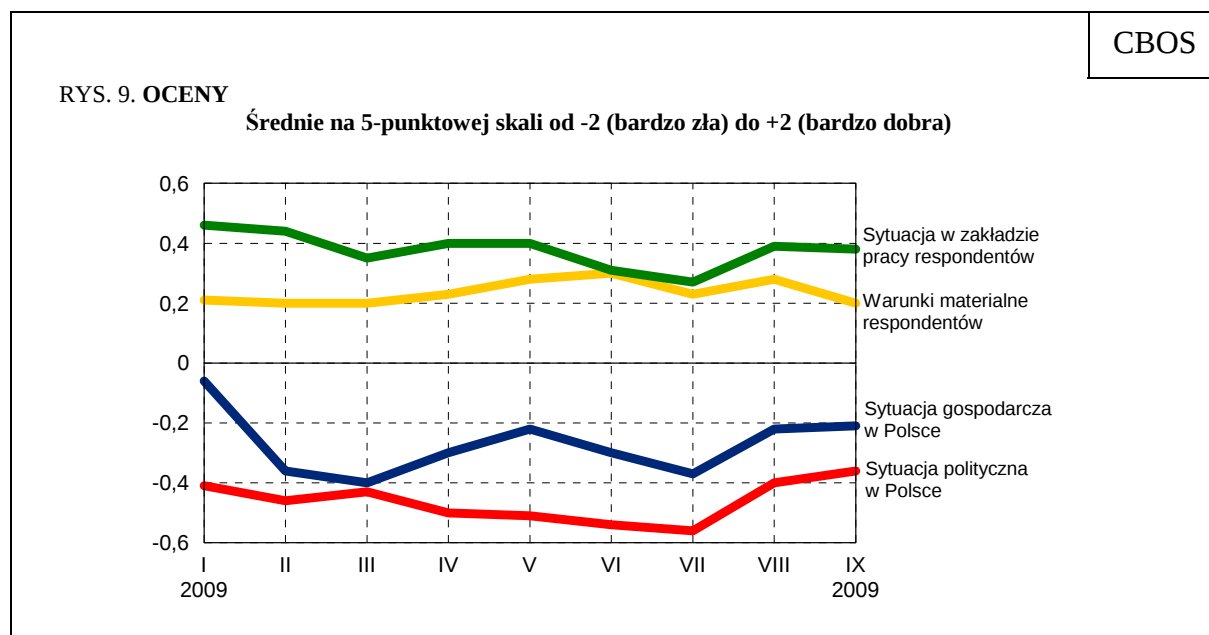
Pominięto „trudno powiedzieć”

Przekonanie o wolnych miejscach na rynku pracy wyrażają przede wszystkim mieszkańcy największych miast, osoby najlepiej wykształcone, zajmujące najwyższe pozycje zawodowe oraz osiągające najwyższe dochody *per capita*, a ponadto respondenci w wieku od 25 do 44 lat. Opinię taką nieco częściej podzielają badani zatrudnieni w prywatnych

przedsiębiorstwach niż pracownicy firm państwowych. Najgorzej o sytuacji na lokalnych rynkach pracy wypowiadają się mieszkańcy wsi i małych miast, rolnicy, renciści, uczniowie i studenci, a także respondenci najgorzej wykształceni, uzyskujący najniższe dochody i źle oceniający sytuację materialną swoich gospodarstw domowych (zob. tabele aneksowe).

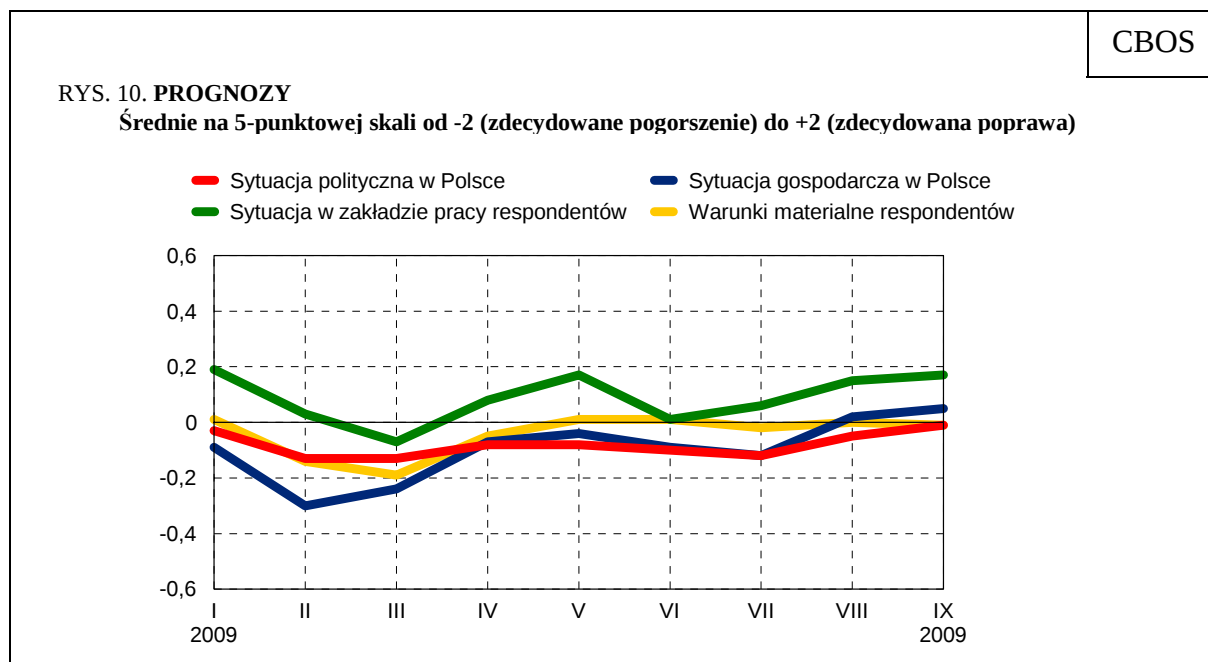
KWARTALNY BILANS NASTROJÓW SPOŁECZNYCH

Na początku III kwartału br. w większości zarówno ocen, jak i prognoz odnotowaliśmy spadki zapoczątkowane w maju. Ostatnie dwa miesiące przyniosły jednak nieznaczną poprawę **ocen** sytuacji politycznej oraz gospodarczej. Mimo to notowania w tych dwóch wymiarach ciągle wypadają niekorzystnie. Do poziomu z początku roku powróciły oceny kondycji zakładów pracy respondentów. Wskaźnik ten, wraz z ocenami warunków materialnych gospodarstw domowych (które od stycznia pozostają dość stabilne), niezmiennie w ogólnym bilansie wypada *in plus*.

Od początku roku **przewidywania** dotyczące zarówno publicznego, jak i osobistego wymiaru życia są dość chwiejne. Pesymizm dominował w marcu (wówczas wszystkie wskaźniki lokowały się poniżej punktu zero na skali), po czym nastąpił dość istotny powiew optymizmu, który okazał się jednak krótkotrwały, gdyż w czerwcu znowu pogorszyły się przewidywania – zwłaszcza dotyczące sytuacji w zakładach pracy respondentów. Od sierpnia (a w przypadku kondycji zakładów pracy – od lipca) następuje poprawa nastrojów

w większości analizowanych wymiarów. Wszystkie prognozy są jednak ciągle dość ostrożne. Dodatni bilans dotyczy wyłącznie kondycji gospodarczej kraju i sytuacji w miejscach pracy respondentów, natomiast przewidywania co do sytuacji politycznej w Polsce oraz sytuacji materialnej respondentów i ich rodzin są niejednoznaczne.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		36	51	13	1085
Płeć	Mężczyźni	41	46	13	512
	Kobiety	31	55	14	572
Wiek	18-24 lata	51	40	10	158
	25-34	44	43	13	196
	35-44	32	56	12	152
	45-54	31	57	12	196
	55-64	30	52	18	185
	65 lat i więcej	29	56	15	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	56	13	408
	Miasto do 20 tys.	30	55	15	145
	20-100 tys.	39	46	14	216
	101-500 tys.	38	48	14	171
	501 tys. i więcej mieszk.	47	42	12	145
Wykształcenie	Podstawowe	31	55	14	286
	Zasadnicze zawodowe	21	66	13	273
	Średnie	42	43	14	372
	Wyższe	57	33	11	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	32	8	91
	Średni personel, technicy	52	34	15	41
	Pracownicy adm.-biurowi	35	49	16	68
	Pracownicy usług	33	55	12	64
	Robotnicy wykwalifikowani	30	55	14	138
	Robotnicy niewykwalifik.	26	62	12	51
	Rolnicy	22	66	12	58
	Pracujący na własny rach.	41	49	10	41
Bierni zawodowo	Renciści	19	62	19	79
	Emeryci	32	52	16	245
	Uczniowie i studenci	61	31	8	91
	Bezrobotni	27	62	11	65
	Gospodynie domowe i inni	30	52	18	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	52	12	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	48	39	13	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	46	13	231
	prywatnym gosp. rolnym	20	64	16	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	24	66	9	234
	501-750	33	55	12	156
	751-1000	37	47	16	215
	1001-1500	45	42	13	135
	Powyżej 1500 zł	58	27	15	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	70	14	184
	Średnie	28	57	15	529
	Dobre	57	32	11	372
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	64	11	56
	Raz w tygodniu	33	54	13	549
	1-2 razy w miesiącu	46	42	12	184
	Kilka razy w roku	37	47	16	185
	W ogóle nie uczestniczy	40	46	14	110
Poglądy polityczne	Lewica	38	51	11	154
	Centrum	35	55	10	363
	Prawica	45	44	11	323
	Trudno powiedzieć	24	52	24	245

Tabela 2

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		11	44	39	6	1086
Płeć	Mężczyźni	15	39	44	3	514
	Kobiety	8	48	36	8	572
Wiek	18-24 lata	10	53	35	2	158
	25-34	18	47	32	3	196
	35-44	11	42	41	5	153
	45-54	10	42	42	6	196
	55-64	9	42	43	6	185
	65 lat i więcej	8	38	43	11	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	44	41	6	408
	Miasto do 20 tys.	5	39	48	8	146
	20-100 tys.	18	46	31	5	216
	101-500 tys.	11	41	45	3	171
	501 tys. i więcej mieszk.	13	50	32	5	145
Wykształcenie	Podstawowe	5	42	42	11	286
	Zasadnicze zawodowe	7	41	47	5	274
	Średnie	15	44	37	4	372
	Wyższe	20	51	28	2	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	45	28	2	91
	Średni personel, technicy	19	56	24		41
	Pracownicy adm.-biurowi	9	47	44		68
	Pracownicy usług	7	53	39	1	64
	Robotnicy wykwalifikowani	9	40	46	4	140
	Robotnicy niewykwalifik.	7	38	51	4	51
	Rolnicy	8	42	44	5	58
	Pracujący na własny rach.	27	37	31	6	41
Bierni zawodowo	Renciści	6	41	46	7	79
	Emeryci	9	38	42	10	245
	Uczniowie i studenci	16	57	24	3	91
	Bezrobotni	5	44	47	5	65
	Gospodynie domowe i inni	7	44	33	16	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	41	46	1	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	38	36	6	102
	sekt. prywat. poza rolnict.	13	49	36	1	232
	prywatnym gosp. rolnym	8	39	47	6	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	43	47	7	234
	501-750	8	44	39	9	156
	751-1000	10	45	38	7	215
	1001-1500	16	51	28	4	135
	Powyżej 1500 zł	24	43	32	1	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	28	57	9	184
	Średnie	7	46	41	6	529
	Dobre	20	48	29	3	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	11	34	45	10	56
	Raz w tygodniu	9	46	39	6	550
	1-2 razy w miesiącu	19	40	36	5	184
	Kilka razy w roku	10	42	45	3	185
	W ogóle nie uczestniczy	10	47	35	7	110
Poglądy polityczne	Lewica	12	43	43	2	154
	Centrum	8	48	41	2	363
	Prawica	17	39	42	2	324
	Trudno powiedzieć	7	43	32	18	245

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		20	39	36	5	1086
Płeć	Mężczyźni	26	37	34	3	514
	Kobiety	14	42	38	6	572
Wiek	18-24 lata	30	43	25	1	158
	25-34	27	43	27	3	196
	35-44	21	35	40	4	153
	45-54	19	39	38	4	196
	55-64	10	42	42	6	185
	65 lat i więcej	13	34	44	10	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	39	38	5	408
	Miasto do 20 tys.	12	39	41	8	146
	20-100 tys.	25	40	30	6	216
	101-500 tys.	19	38	42	1	171
	501 tys. i więcej mieszk.	27	42	28	3	145
Wykształcenie	Podstawowe	11	34	46	10	286
	Zasadnicze zawodowe	14	39	44	3	274
	Średnie	26	43	29	3	372
	Wyższe	34	42	22	2	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	39	42	18	1	91
	Średni personel, technicy	35	40	22	2	41
	Pracownicy adm.-biurowi	22	43	34	1	68
	Pracownicy usług	24	43	31	2	64
	Robotnicy wykwalifikowani	19	36	41	4	140
	Robotnicy niewykwalifik.	16	34	42	8	51
	Rolnicy	9	39	48	4	58
	Pracujący na własny rach.	35	34	27	3	41
Bierni zawodowo	Renciści	9	44	44	4	79
	Emeryci	12	35	44	9	245
	Uczniowie i studenci	32	51	16	1	91
	Bezrobotni	10	38	46	5	65
	Gospodynie domowe i inni	17	40	36	6	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	36	40		139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	28	33	33	6	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	28	43	27	2	232
	prywatnym gosp. rolnym	10	39	48	2	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	11	37	47	5	234
	501-750	22	38	34	6	156
	751-1000	18	44	31	7	215
	1001-1500	21	45	31	3	135
	Powyżej 1500 zł	35	40	24	1	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	13	25	54	7	184
	Średnie	12	44	39	5	529
	Dobre	34	40	23	2	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	9	32	52	7	56
	Raz w tygodniu	16	41	39	4	550
	1-2 razy w miesiącu	28	40	27	5	184
	Kilka razy w roku	22	37	37	5	185
	W ogóle nie uczestniczy	30	38	26	5	110
Poglądy polityczne	Lewica	24	41	31	4	154
	Centrum	19	39	41	2	363
	Prawica	24	39	35	2	324
	Trudno powiedzieć	14	39	33	13	245

Tabela 4

		Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:			Liczba osób
		złe	ani dobre, ani złe	dobre	
		%	%	%	
Ogółem		17	49	34	1086
Płeć	Mężczyźni	17	45	38	514
	Kobiety	17	52	31	572
Wiek	18-24 lata	9	41	50	158
	25-34	11	43	46	196
	35-44	11	50	39	153
	45-54	22	49	28	196
	55-64	20	55	25	185
	65 lat i więcej	25	53	22	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	53	29	408
	Miasto do 20 tys.	18	52	30	146
	20-100 tys.	20	40	40	216
	101-500 tys.	16	46	38	171
	501 tys. i więcej mieszk.	11	49	41	145
Wykształcenie	Podstawowe	33	49	18	286
	Zasadnicze zawodowe	19	62	20	274
	Średnie	10	46	44	372
	Wyższe	2	31	67	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	21	76	91
	Średni personel, technicy	2	42	56	41
	Pracownicy adm.-biurowi	7	49	44	68
	Pracownicy usług	10	57	33	64
	Robotnicy wykwalifikowani	16	58	25	140
	Robotnicy niewykwalifik.	32	41	27	51
	Rolnicy	17	59	23	58
	Pracujący na własny rach.	5	39	56	41
Bierni zawodowo	Renciści	38	49	13	79
	Emeryci	21	56	23	245
	Uczniowie i studenci	12	32	56	91
	Bezrobotni	29	58	14	65
	Gospodynie domowe i inni	12	55	33	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	43	49	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	55	37	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	43	43	232
	prywatnym gosp. rolnym	15	57	28	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	32	53	15	234
	501-750	20	55	25	156
	751-1000	14	54	32	215
	1001-1500	9	45	46	135
	Powyżej 1500 zł	1	24	75	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	100			184
	Średnie		100		529
	Dobre			100	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	47	21	56
	Raz w tygodniu	15	51	34	550
	1-2 razy w miesiącu	13	52	35	184
	Kilka razy w roku	18	45	37	185
	W ogóle nie uczestniczy	27	38	36	110
Poglądy polityczne	Lewica	13	49	37	154
	Centrum	14	52	35	363
	Prawica	17	42	41	324
	Trudno powiedzieć	25	52	23	245

Tabela 5

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		50	30	17	3	531
Płeć	Mężczyźni	49	31	16	3	294
	Kobiety	51	29	19	1	237
Wiek	18-24 lata	52	29	11	8	61
	25-34	67	25	5	3	143
	35-44	46	30	23	1	128
	45-54	43	33	23	1	141
	55-64	31	37	30	1	51
	65 lat i więcej	65	13	22		7
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	30	21	3	185
	Miasto do 20 tys.	38	43	17	2	54
	20-100 tys.	63	26	9	2	108
	101-500 tys.	55	28	17		98
	501 tys. i więcej mieszk.	47	28	22	4	85
Wykształcenie	Podstawowe	34	32	29	4	56
	Zasadnicze zawodowe	39	36	21	3	148
	Średnie	53	29	15	2	208
	Wyższe	67	21	11		118
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	24	8	1	86
	Średni personel, technicy	64	16	19		40
	Pracownicy adm.-biurowi	57	18	22	3	65
	Pracownicy usług	54	32	11	3	58
	Robotnicy wykwalifikowani	47	35	16	2	123
	Robotnicy niewykwalifik.	44	41	15		43
	Rolnicy	19	44	35	3	51
	Pracujący na własny rach.	51	31	19		39
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	55	24	21		138
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	33	13	3	102
	sekt. prywat. poza rolnict.	55	29	13	3	231
	prywatnym gosp. rolnym	22	40	34	5	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	32	45	19	4	96
	501-750	47	24	26	3	69
	751-1000	54	32	14		105
	1001-1500	64	18	18		60
	Powyżej 1500 zł	68	16	15	1	82
Ocena własnych war. mater.	Złe	23	37	38	3	61
	Średnie	39	40	19	2	249
	Dobre	71	17	10	2	221
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	74	17	9		8
	Raz w tygodniu	47	32	19	2	269
	1-2 razy w miesiącu	56	25	14	5	103
	Kilka razy w roku	53	29	16	2	106
	W ogóle nie uczestniczy	45	32	23		45
Poglądy polityczne	Lewica	55	21	22	2	74
	Centrum	50	32	16	2	188
	Prawica	52	30	18		169
	Trudno powiedzieć	44	33	16	8	100

Tabela 6

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		20	49	26	5	1086
Płeć	Mężczyźni	24	45	26	5	514
	Kobiety	17	52	25	5	572
Wiek	18-24 lata	28	51	17	4	158
	25-34	30	46	18	7	196
	35-44	21	50	26	3	153
	45-54	17	49	31	3	196
	55-64	15	52	29	4	185
	65 lat i więcej	14	47	31	9	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	52	23	7	408
	Miasto do 20 tys.	10	50	34	6	146
	20-100 tys.	22	49	22	6	216
	101-500 tys.	23	48	27	2	171
Wykształcenie	Podstawowe	13	50	29	8	286
	Zasadnicze zawodowe	15	49	31	5	274
	Średnie	26	47	23	4	372
	Wyższe	31	52	15	2	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	30	50	18	2	91
	Średni personel, technicy	37	39	23		41
	Pracownicy adm.-biurowi	24	51	20	6	68
	Pracownicy usług	22	46	25	6	64
	Robotnicy wykwalifikowani	19	50	25	6	140
	Robotnicy niewykwalifik.	16	46	29	9	51
	Rolnicy	25	46	24	5	58
	Pracujący na własny rach.	23	41	33	3	41
Bierni zawodowo	Renciści	16	42	36	6	79
	Emeryci	12	50	31	7	245
	Uczniowie i studenci	31	51	14	4	91
	Bezrobotni	17	59	21	3	65
	Gospodynie domowe i inni	18	55	25	3	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	54	24	1	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	43	22	8	102
	sekt. prywat. poza rolnict.	28	45	22	4	232
	prywatnym gosp. rolnym	24	43	27	6	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	49	34	5	234
	501-750	18	49	27	6	156
	751-1000	19	54	22	5	215
	1001-1500	29	47	19	5	135
	Powyżej 1500 zł	28	53	18	1	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	39	43	11	184
	Średnie	18	51	26	4	529
	Dobre	30	51	16	3	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	46	36	2	56
	Raz w tygodniu	18	50	25	6	550
	1-2 razy w miesiącu	29	48	19	3	184
	Kilka razy w roku	19	52	25	4	185
	W ogóle nie uczestniczy	24	40	32	4	110
Poglądy polityczne	Lewica	29	45	25	1	154
	Centrum	19	56	22	4	363
	Prawica	23	48	28	2	324
	Trudno powiedzieć	15	43	29	14	245

Tabela 7

		Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:				Liczba osób
		lepiej niż obecnie	tak samo jak obecnie	gorzej niż obecnie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		20	57	16	7	1086
Płeć	Mężczyźni	23	51	18	7	514
	Kobiety	16	61	15	8	572
Wiek	18-24 lata	29	62	6	2	158
	25-34	38	49	4	8	196
	35-44	17	64	14	6	153
	45-54	19	52	21	9	196
	55-64	9	57	25	9	185
	65 lat i więcej	6	58	27	9	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	59	16	8	408
	Miasto do 20 tys.	11	63	20	5	146
	20-100 tys.	20	53	18	8	216
	101-500 tys.	23	58	14	5	171
	501 tys. i więcej mieszk.	29	46	15	11	145
Wykształcenie	Podstawowe	12	52	26	10	286
	Zasadnicze zawodowe	15	58	15	11	274
	Średnie	22	61	13	5	372
	Wyższe	38	51	9	2	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	37	53	6	3	91
	Średni personel, technicy	40	44	8	8	41
	Pracownicy adm.-biurowi	18	65	14	2	68
	Pracownicy usług	31	48	11	10	64
	Robotnicy wykwalifikowani	20	60	16	5	140
	Robotnicy niewykwalifik.	17	57	11	15	51
	Rolnicy	13	62	13	11	58
	Pracujący na własny rach.	26	48	21	6	41
Bierni zawodowo	Renciści	9	55	23	14	79
	Emeryci	6	58	28	9	245
	Uczniowie i studenci	24	63	10	3	91
	Bezrobotni	31	45	16	8	65
	Gospodynie domowe i inni	26	61	6	7	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	20	64	14	2	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	25	59	11	6	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	33	46	12	9	232
	prywatnym gosp. rolnym	13	62	18	8	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	17	54	19	9	234
	501-750	21	52	19	8	156
	751-1000	19	57	16	8	215
	1001-1500	21	59	14	6	135
	Powyżej 1500 zł	25	65	8	2	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	34	41	14	184
	Średnie	16	62	15	7	529
	Dobre	30	60	6	4	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	9	51	26	14	56
	Raz w tygodniu	15	62	16	7	550
	1-2 razy w miesiącu	24	59	10	7	184
	Kilka razy w roku	26	48	20	6	185
	W ogóle nie uczestniczy	33	40	20	6	110
Poglądy polityczne	Lewica	20	57	17	6	154
	Centrum	20	63	13	5	363
	Prawica	23	55	17	5	324
	Trudno powiedzieć	15	50	21	15	245

Tabela 8

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprowadzić znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		3	37	41	14	5	1086
Płeć	Mężczyźni	5	41	38	12	4	514
	Kobiety	3	33	44	16	5	572
Wiek	18-24 lata	3	40	47	8	2	158
	25-34	5	47	34	12	2	196
	35-44	6	45	38	10	0	153
	45-54	3	33	44	16	5	196
	55-64	2	35	42	18	3	185
	65 lat i więcej	3	22	42	19	14	198
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	24	47	21	4	408
	Miasto do 20 tys.	1	20	51	25	3	146
	20-100 tys.	2	43	43	7	4	216
	101-500 tys.	2	55	30	5	8	171
	501 tys. i więcej mieszk.	9	58	27	2	5	145
Wykształcenie	Podstawowe	3	18	49	22	8	286
	Zasadnicze zawodowe	3	35	42	18	2	274
	Średnie	4	47	37	9	3	372
	Wyższe	6	50	35	4	5	155
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	54	29	3	3	91
	Średni personel, technicy	2	58	29	4	7	41
	Pracownicy adm.-biurowi	1	40	46	13		68
	Pracownicy usług	7	41	45	8		64
	Robotnicy wykwalifikowani	1	43	39	14	3	140
	Robotnicy niewykwalifik.		37	39	18	6	51
	Rolnicy	6	26	46	21	1	58
	Pracujący na własny rach.	4	63	22	5	7	41
Bierni zawodowo	Renciści		21	49	21	8	79
	Emeryci	3	26	42	19	10	245
	Uczniowie i studenci	5	41	47	3	3	91
	Bezrobotni		24	51	25		65
	Gospodynie domowe i inni	3	37	40	18	2	53
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	42	39	9	4	139
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	44	40	10	2	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	51	35	8	3	232
	prywatnym gosp. rolnym	7	31	42	18	1	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	24	52	21	1	234
	501-750	5	31	44	13	6	156
	751-1000	3	39	43	11	4	215
	1001-1500	4	48	36	10	3	135
	Powyżej 1500 zł	8	62	21	3	7	115
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	19	44	28	6	184
	Średnie	2	34	45	15	5	529
	Dobre	6	49	35	6	3	373
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	6	25	42	23	3	56
	Raz w tygodniu	2	35	42	17	4	550
	1-2 razy w miesiącu	7	30	51	10	2	184
	Kilka razy w roku	3	46	35	10	6	185
	W ogóle nie uczestniczy	5	47	32	7	9	110
Poglądy polityczne	Lewica	2	36	43	15	4	154
	Centrum	3	37	43	12	5	363
	Prawica	5	44	36	12	3	324
	Trudno powiedzieć	3	26	46	18	6	245